

Społeczeństwo obywatelskie przeciw pravicowemu ekstremizmowi

3 PROSTE KROKI W KIERUNKU BUDOWY SPOŁECZEŃSTWA WOLNEGO OD NIENAWIŚCI

Krok 1: Teraźniejszość ... **OBSERWUJ**

Pierwszym krokiem w kierunku przeciwdziałania dyskryminacji jest uważna obserwacja naszego społeczeństwa i areny społeczno-politycznej. Obowiązkiem każdego obywatela jest reagować i zgłaszać każdy akt przemocy wobec mniejszości, bez względu na to, czy jest to akt słowny, czy też każdy inny uderzający w uczucia człowieka. Obowiązkiem każdego działacza jest natomiast zbieranie i przedstawianie tych informacji władzom, rozpowszechnianie ich oraz zachęcanie do przeciwdziałania. Rok 2008 nie był dobrym rokiem: pobicie homoseksualistów, uciskanie przedstawicieli mniejszości narodowych, przyjęcie ustaw dyskryminujących prawa mniejszości, przyzwolenie społeczeństwa na negacjonizm, wygłaszanie przemówień przesyconych nienawiścią, przyzwolenie na organizowanie zgromadzeń opartych na nienawiści. UNITED daje nowe możliwości walki z pravicowym ekstremizmem oraz przekazywania o nim informacji, a także zgłaszania każdej formy przemocy. UNITED nagłaśnia te sygnały poprzez swoje E-news. UNITED pomaga obserwować otaczającą rzeczywistość poprzez dystrybucję plakatów, ulotek oraz pomagając ludziom spojrzeć na problem z szerszej perspektywy.

Krok 2: Przeszłość ... **PAMIĘTAJ**

Działania, które doprowadziły do potwornych aktów przemocy w przeszłości są obecnie tolerowane, tak jakby ich konsekwencje tym razem miały być mniej krzywdzące. Naszą najlepszą bronią do walki z tym zjawiskiem jest pamiętanie o przeszłości, nie tylko na poziomie osobistym, ale również podtrzymywanie tej pamięci w społeczeństwie. Możemy to robić poprzez udział w różnorodnych programach edukacyjnych oraz rozpowszechnianie materiałów informujących o losie ofiar Holokaustu, który miał początek w „łagodnej” dyskryminacji.

Krok 3: W przyszłości ... **DZIAŁAJ**

Dzięki aktywnemu przeciwdziałaniu każdej formie nienawiści możemy propagować nową ideę: społeczeństwo wolne od nienawiści, pokojowe współistnienie, wzajemną współpracę i konstruktywny kompromis.

OBSERWUJ - PAMIĘTAJ

RAPORT O DOBRYCH DZIAŁANIACH: Prawdziwa inspiracja i potężne narzędzie

Walka z nienawiścią, faszyzmem i neonazizmem jest wyzwaniem, które musi być oparte na właściwych zachowaniach, propagowanie których jest głównym celem projektu „Społeczeństwo obywatelskie przeciw pravicowemu ekstremizmowi”. Raport ten jest zbiorem opisów „dobrych działań”, które miały miejsce w Europie w czasie „International Day against Fascism and Antisemitism 2008” („Międzynarodowy Dzień Walki z Faszyzmem i Antysemityzmem 2008”). Jego celem było zainspirowanie innych do działania. Podjęto wiele różnorodnych akcji, z których każda była odpowiedzią na indywidualne potrzeby danego kraju. Każde takie działanie jest niezmiernie ważne i niezastąpione jako bezpośrednia reakcją na lokalne problemy. Niektóre z tych akcji mogą być z powodzeniem podjęte również w wielu innych środowiskach. Akcje te nazywane są „dobrymi działaniami” i dzielą się ze względu na kategorie opisujące metody, na których są oparte: Media i informacja, Edukacja, Sztuka widowiskowa i subkultura, Działalność polityczna i solidarność, Upamiętnienie przeszłości.

MEDIA & INFORMACJA

Celem działań wymienionych poniżej było informowanie społeczeństwa o niebezpieczeństwie związanym z obecnością pravicowego ekstremizmu w głównych sferach naszego życia. Do walki z nim użyto wielu różnorodnych środków, m. in.: seminaria, konferencje, informacje w środkach masowego przekazu. Celem ich było przedstawienie informacji i danych na określony temat. Najważniejszym aspektem tej metody jest to, że przynosi ona podwójne efekty: z jednej strony przemawia do reszty społeczeństwa, uświadamiając istnienie pewnych problemów tym, którzy nie mieli o nich wcześniej pojęcia, a z drugiej strony przekazuje najświeższe nowiny tym, którym problem ten nie jest obcy, a którzy chcą pogłębić wiedzę na jego temat.

- **Młoda Lewica Szwecji (Szwecja):** Seminaria, których celem było „obudzenie” społeczeństwa obywatelskiego oraz spowodowanie wzrostu świadomości, odbyły się w wielu miastach, takich jak: Göteborg, Karlsbad, Lund, Malmo, Sztokholm i Mark. Podczas seminarium w Sztokholmie odbyła się dyskusja na temat sposobów walki z rasizmem i nazizmem, dyskusja była poprzedzona filmem.
- **Santé Refugee Mental Health Access Project (UK):** Wystawa poświęcona ustawom antyimigracyjnym (Alians Act) uczestnicy mieli okazję dowiedzieć się, w jaki sposób było skonstruowane pierwsze prawo imigracyjne w Wielkiej Brytanii uniemożliwiające Żydom imigrację.
- **Generatie Tanara (Rumunia):** Znaczenie faszyzmu i antysemityzmu: w regionie Lovrin odbyła się dyskusja przy okrągłym stole; rozmawiano o nowych formach nietolerancji, rozdawano materiały informacyjne.

- **Helsińskie Zgromadzenie Obywateli (Mołdawia):** Kampania medialna poświęcona „Międzynarodowemu Dniu Walki z Antysemityzmem i Faszyzmem”, zainicjowana została ona przez uznanego historyka Holokaustu Piotra Szornikowa, którego artykuły silnie potępiły manifestacje antysemickie oraz negowanie istnienia Holokaustu w Mołdawii.
- **Nigdy Więcej (Polska):** Wraz z Towarzystwem Społeczno-Kulturalnym Żydów w Polsce współorganizowało spotkania naukowe i kulturalne w różnych miejscach Warszawy; rozdawano przechodniom materiały o pogromie Nocy Kryształowej. Jeden z członków stowarzyszenia został zaproszony do studia telewizyjnego w celu udzielenia informacji na temat pogromu.
- **Centrum Badań nad Holokaustem (Polska):** We współpracy z kilkoma organizacjami w Krakowie odbyło się międzynarodowe seminarium „Antysemityzm i rasizm w Europie – faszystowska ideologia i praktyka”.

Działacze GAN rozdają materiały antyfaszystowskie na ulicach Warszawy, młodzież demonstrująca w Cadiz (Hiszpania). Takie akcje liczne są dobrą metodą zwrócenia uwagi przechodniów.

EDUKACJA

Czy to w szkołach, czy też w instytucjach lub miejscach nie związanych bezpośrednio z edukacją, wymienione akcje należą do najważniejszych działań walki z pravicowym ekstremizmem, ponieważ ich celem jest uświadomienie społeczeństwu istnienia problemu oraz odpowiedź na rodzące się wątpliwości. Antyrasistowskie działania edukacyjne wśród dorosłych i dzieci są podstawowym celem tego projektu.

DZIAŁAJ

- **Duha (Czechy):** Parlament Dzieci i Młodzieży - działacze antyfaszystowscy z DUHA pomagali w dyskusji pomiędzy uczniami w wieku 14-16 lat. Dyskusje odbyły się w wielu szkołach podstawowych i średnich w Pradze w dniach 3-10 listopada 2008 roku i dotyczyły Kryształowej Nocy, Holokaustu oraz dzisiejszego neonazizmu.
- **MPT Oradea (Romania):** Moi sąsiedzi nie są moimi wrogami: warsztaty, których celem było propagowanie wartości pokojowego współistnienia, szacunku wzajemnego oraz międzykulturowości.
- **Młodzież i środowisko europejskie (Czechy):** Pokaz filmu „Vierka” o młodej rumuńskiej dziewczynie: reżyseria Miroslav Janek, opowiada smutną historię Rumunki – niezwykle utalentowanej piosenkarki, na której życiu rasizm wywarł silne piętno. Film został wyświetlony uczniom szkół średnich, po nim nastąpiła dyskusja z wykwalifikowanym pracownikiem socjalnym.
- **Rada Młodych regionu Kovacica (Serbia):** „Jestem antyfaszystą”: wykłady w szkołach poświęcone problemom faszyzmu i antysemityzmu. W dyskusji udział wzięło ponad 200 uczestników.
- **Ruch Przeciw Nietolerancji (Hiszpania):** Potęga Sztuki: Uczniowie szkół średnich namalowali części obrazu Picassa „Guernica” i złożyli je ze sobą naklejając na dużej ścianie, by pokazać, że zgubne realia przeszłości obecne są tu i teraz. W trakcie tego wydarzenia uczniowie wyjaśniali oglądającym znaczenie użytych symboli oraz ich związek z Holokaustem i Kryształową Nocą.
- **Grupa Antynazistowska (Polska):** Działacze grupy przeprowadzili warsztaty w olsztyńskich szkołach średnich na temat tolerancji; zaangażowanie uczniów było dodatkowo zwiększone poprzez użycie ciekawych materiałów edukacyjnych takich jak plakaty i ulotki.

SZTUKA WIDOWISKOWA & SUBKULTURY

Działania te mają za zadanie dotrzeć do grup społecznych, do których nie docierają główne źródła informacji oraz edukacja formalna. Sztuka widowiskowa taka jak koncerty, przedstawienia i inne, przemawia do większej liczby różnych osób, dlatego ma większą możliwość oddziaływania. Subkultury mają moc propagowania idei antyrasistowskich wśród różnych grup młodzieży.

- **Teatr wiedeński Nestroyhof Hamakom (Austria):** Instalacja audiowizualna „nagłówki z 7 dni”, która została otwarta 6 listopada dokumentowała raporty mediów z dni między 7 a 13 listopada 1938.
- **CEPA (Hiszpania):** Wraz ze stowarzyszeniem „Akople Local” i działaczami „Brigadas Amarillas” podjęto różne działania, których celem było wskazanie na problem rasizmu, homofobii i dyskryminacji w piłce nożnej i społeczeństwie. Akcja rozpoczęła się turniejem piłki nożnej. Wieczorem odbył się mały festiwal muzyczny.
- **Stowarzyszenie imigrantów Rieti (Włochy):** Cyfrowa Antifa: niepokój wzbudza wykorzystanie portalu Facebook i You Tube jako platform do rozprzestrzeniania propagandy nazistowskiej. Stowarzyszenie wykorzystało Facebook do rozesłania po całej sieci czytelnej informacji przeciwko faszyzmowi. Do udziału w akcji zostało zaproszonych 553 osób.
- **Teatr „Zespół Berliński” (Niemcy):** Ktoś musi coś zrobić: Znany aktor niemiecki Klaus Maria Brandauer odczytał listy i poematy niemieckiego teologa i bojownika ruchu oporu Dietricha Bonhoeffera (1906-1945). Wraz ze sławnym brytyjskim wiolonczelistą Danielem Hope, Brandauer stworzył widowisko muzyki i emocji, które zostało wystawione 9 listopada 2008 roku w teatrze „Zespół Berliński”.

- **Inicjatywa obywatelska. Odwaga (Niemcy):** Instalacja (dzieło sztuki) przeciw neonazistowskiej przemocy: specjalne artystyczne przedsięwzięcie przeciw przemocy prawicowego ekstremizmu w Dreźnie. Pod hasłem „Sprzeciwiaj się załączkom” postawiono 60 drewnianych znaków wzdłuż brzegu rzeki Elby. Znaki symbolizowały 60 ataków neonazistów, które miały miejsce w ciągu ostatnich 2 lat w Dreźnie.
- **Różne organizacje (Słowacja):** Muzyka i Taniec przeciwko Faszyzmowi: akcje zorganizowane w Słowacji były skupione wokół muzyki. W jednym z klubów w Koszycach odbył się koncert, celem którego było podkreślenie konieczności pamięci o Kryształowej Nocy. Największa akcja pod nazwą „Antyfaszystowski Happening” odbyła się w Bratysławie. Wzięło w niej udział wiele różnych zespołów z całego kraju. W Lewoczu uczniowie sami zorganizowali spotkanie i rozdawali wiele materiałów o tematyce antyfaszystowskiej i antyrasistowskiej, od plakatów po książki. Po dyskusji odbyła się impreza taneczna.
- **Reprezentanci (Austria):** Artyści Kataryna Veldhues i Gottfried Schumacher próbują nadać imiona i twarz nieznanym ofiarom masakry w więzieniu Stein w dolnej Austrii w 1945 roku, kiedy to 368 osób zostało poddanych egzekucji przez NSDAP. Będąc reprezentantami ofiar wolontariusze zgodzili się udzielić własnych portretów. Portrety są częścią projekcji na fasadzie historycznej części budynku więzienia.

Projekt artystyczny wyrażający sprzeciw wobec skrajnie prawicowej przemocy. 60 znaków symbolizuje 60 napaści neonazistowskich, jakie zdarzyły się ostatnio w Dreźnie (Niemcy).

DZIAŁALNOŚĆ POLITYCZNA & SOLIDARNOŚĆ

Demonstracje i akty oporu zbiorowego zawsze były i będą dobrym sposobem wyrażenia jedynomyślnego sprzeciwu wobec negatywnych trendów dotyczących społeczeństwa, które powodują, że pojawia się w nim przemoc, poczucie nierówności i braku godności. Akcjom opisanym poniżej towarzyszą akty solidarności i życzliwości. Działania polityczne bowiem nie powinny się skupiać wyłącznie na protestach i oskarżeniach, ale również na budowaniu lepszego społeczeństwa.

- **Różne organizacje (Denmark):** „Tak dla solidarności”: aby sprzeciwić się skrajnie prawicowym trendom w duńskim społeczeństwie, ponad 20 oddolnych organizacji prowadzących działalność antyrasistowską i antyfaszystowską połączyło siły do zorganizowania akcji mających na celu obudzenie świadomości i informowanie społeczeństwa duńskiego o niebezpieczeństwie: pochód ze świątami, manifestacje, konferencje prasowe i seminaria w wielu miastach.
- **Łotewski Komitet Antyfaszystowski (Łotwa):** Politycy w akcji: Zachęcano do żywej polityczno –społecznej dyskusji dotyczącej łotewskiej skrajnej prawicy. W dyskusji wzięło udział ponad 130 osób, m.in. członkowie parlamentu łotewskiego, ryckiego oraz europejskiego.

UPAMIĘTNIE NIE PRZESZŁOŚCI

S *iała pamięci o przeszłości nigdy nie powinna być niedoceniona. Tylko poprzez pielęgnowanie pamięci o przeszłości będziemy świadomi tego, jak mało znaczące, zdawać by się mogło, działania w konsekwencji mogą prowadzić do najbardziej haniebnych w historii aktów przemocy.*

- **Rosa Antifa (Austria):** Nigdy nie zapominaj: w 9-tej dzielnicy Wiednia został zorganizowany pochód antyfaszystowski dla upamiętnienia miejsca, w którym odbył się atak antysemitki. Po pochodzie zorganizowany został wieczór filmowy poświęcony losowi ośmiu żydowskich kobiet, które dorastały w Wiedniu, a w 1938/1939 zostały wydalone ze swojego miasta rodzinnego („Vienna’s Lost Daughters”, 2007).
- **Kościół Luterański Saksonii (Niemcy):** Wezwanie do demokracji: Kościół luterański w Saksonii ogłosił publikację „Kościół w Saksonii za demokracją i przeciw

skrajnej prawicy’, praktyczny przewodnik dla wspólnot kościelnych i pastorów dający wskazówki, jak stawić czoła prawicowemu ekstremizmowi i propagować demokrację w kontekście kościoła. Data wydania broszury nie jest przypadkowa.

- **Miasto Bremen (Niemcy): Noc młodych:** Noc młodych odbyła się w ratuszu w Bremen w celu upamiętnienia pogromu w listopadową noc 1938. Hasłem było „Nasza przyszłość ma historię”, jego celem było przekazanie młodym ludziom, że nie powinni bać się swojej odmienności i powinni zaakceptować odmienność innych. W programie wzięło udział 2600 młodych ludzi.
- **Europejski Kongres Żydowski (Belgia):** Lekcje Kryształowej Nocy: obchody upamiętniające miały miejsce w Wielkiej Synagodze Europy w Brukseli, udział w nich wzięli politycy, przywódcy żydowscy z całej Europy, osoby, które przetrwały Holokaust, jak również dyplomaci i członkowie belgijskich społeczności żydowskich.
- **Nederland Berent Kleur (Holandia):** Od 1992 roku Nederland Berent Kleur organizuje w Amsterdamie obchody upamiętniające Kryształową Noc. Tematem tegorocznych obchodów było stworzenie nici łączącej przeszłość z teraźniejszością. Przemówienia wygłosili: Mirijam Ohringer (84 lata) ze Stichting Vriendenkring Mauthausen, która przeżyła Holocaust, oraz były burmistrz i polityk Mohammed Rabbae.
- **Miejsce Pamięci: obóz w Westerbork (Holandia):** Holenderska piosenkarka zaśpiewała piosenkę “Es Brennt” (Pali się) o podpalonej przez Niemców synagodze. W programie wzięli czynny udział również niemieccy studenci, była więźniarka Westerbork podzieliła się z resztą uczestników swoimi wspomnieniami o Nocy Kryształowej. Program zakończył marsz przez las w pobliżu obozu.

Materiał przygotowany w ramach projektu: „Społeczeństwo obywatelskie przeciwko ekstremizmowi prawicowemu – tworzenie nowych strategii edukacyjnych dla organizacji pozarządowych”, projekt ten jest wspierany przez Program Grundtvig Komisji Europejskiej i realizowany przez sieć UNITED wraz z organizacjami partnerskimi w 8 krajach Europy.

Education and Culture

Socrates
Grundtvig

Stowarzyszenie “NIGDY WIĘCEJ”

PO Box 6 • 03-700 Warszawa 4 (prosimy załączyć kopertę i znaczek)

Tel. 0601 360 835

redakcja@nigdywiecej.org • www.nigdywiecej.org

Konto: Stowarzyszenie “NIGDY WIĘCEJ”: PKO BP | Oddział Centrum, Warszawa, 25 1020 1013 0000 0902 0129 5898

Informacje zawarte w niniejszym tekście niekoniecznie odzwierciedlają stanowisko lub opinie naszych sponsorów.

Sponsorzy nie są odpowiedzialni za jakiegokolwiek wykorzystanie tego materiału.

Publikacja jest częścią projektu „Społeczeństwo obywatelskie przeciwko prawicowemu ekstremizmowi” i możliwa była dzięki wsparciu programu Grundtvig Unii Europejskiej.

UNITED for Intercultural Action
European Network against nationalism, racism, fascism and in support of migrants and refugees
Postbus 413 • NL-1000 AK Amsterdam
phone +31-20-6834778 • fax +31-20-6834582
info@unitedagainstracism.org
www.unitedagainstracism.org